

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A1. (Μονάδες 15)

1. Λ
2. Σ
3. Λ
4. Λ
5. Σ

A2. (Μονάδες 10)

Ο πρύτανης, Γ. Γραμματικάκης, υποστηρίζει πως «... η πυρηνική ενέργεια είναι πέρα από τα ανθρώπινα μέτρα». Με αυτή τη φράση απαντά στην ερώτηση αναφορικά με τη χρήση της πυρηνικής ενέργειας ως δείκτη υβριστικής ανθρώπινης συμπεριφοράς. Σε συνάρτηση με το γεγονός της ρίψης της πυρηνικής βόμβας στις ιαπωνικές πόλεις και τις τρομακτικές της συνέπειες για τον ιαπωνικό λαό, ο πρύτανης στιγματίζει την αλαζονική στάση του νικητή, που αφανίζει αμάχους, για να δείξει ακόμη πιο τρομερή την «πλανητική» του κατίσχυση. Πρόκειται για συμπεριφορά που δεν ταιριάζει στο ανθρώπινο γένος, χαρακτηριστικό του οποίου θα έπρεπε να είναι η δημιουργία και όχι η καταστροφή, η σύνεση – ειδοποιός διαφορά από τα υπόλοιπα ζώοντα πλάσματα – και όχι η αφροσύνη υπό την έννοια της υπέρβασης του μέτρου, που οδήγησαν στον όλεθρο τη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι.

A3. (Μονάδες 25)

Ενδεικτικός τίτλος άρθρου: «Με στόχο τον εξανθρωπισμό της επιστήμης»

Θέση: Ο/η μαθητής/-τρια μπορεί να υποστηρίξει ότι η επιστημονική και τεχνολογική «έκρηξη» δημιουργεί ένα διφορούμενο φάσμα αντιδράσεων, ωθώντας κάποιους να τη θεωρούν ευχή και κάποιους κατάρα για τον ανθρώπινο πολιτισμό. Αυτή η εξέλιξη σε ασύλληπτους ρυθμούς διαμορφώνει κάθε πτυχή της κοινωνικής ζωής, επενεργώντας άλλοτε ευεργετικά και άλλοτε καταλυτικά. Επομένως, δεν θα έπρεπε να προβαίνουμε σε απόλυτους ισχυρισμούς, αλλά να φροντίζουμε να αξιοποιούμε τις δυνατότητες της επιστήμης και της τεχνολογίας με μοναδικό κριτήριο το όφελος για τον άνθρωπο.

Ενδεικτική τεκμηρίωση: Στη συνέχεια ο/η μαθητής/-τρια μπορεί να αναφέρει ενδεικτικά κάποια από τα οφέλη, αλλά και τα προβλήματα που προκύπτουν από την επιστημονικο-τεχνική επανάσταση, όπως:

Οφέλη

- Ανάπτυξη παραγωγικών οικονομικών κλάδων
- Βελτίωση βιοτικού επιπέδου
- Προώθηση της έρευνας και μείωση της θνησιμότητας που προκαλείται από διάφορες μορφές ασθενειών
- Διευκόλυνση επικοινωνίας μεταξύ ανθρώπων και λαών (ΜΜΕ και Μέσα Μαζικής Μεταφοράς)
- Αίσθημα αισιοδοξίας για την ανθρωπότητα

Προβλήματα

- Επιβάρυνση του φυσικού περιβάλλοντος
- Δημιουργία όπλων μαζικής καταστροφής (πχ. πυρηνικά όπλα)
- Επιτεύγματα που εγείρουν ζητήματα ηθικής (πχ. κλωνοποίηση)
- Επιτεύγματα που αποτελούν μηχανισμό καθοδήγησης της κοινής γνώμης, ελέγχου και παραβίασης προσωπικών δεδομένων (πχ. διαδίκτυο)

Επίλογος: Ο/η μαθητής/-τρια μπορεί να ολοκληρώσει το άρθρο του/της εστιάζοντας στην ευθύνη του σύγχρονου ανθρώπου για εκμετάλλευση του τεχνολογικού πολιτισμού υπό την προϋπόθεση ότι ο πολιτισμός αυτός εδράζεται στα θεμέλια της έννοιας του «ανθρωπισμού».

B1. (Μονάδες 15)

Η περιγραφή του «ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΠΩΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ» γεννά ένα αίσθημα ψυχρότητας και αποστροφής στον/στην αναγνώστη/-στρια του κειμένου. Το κτήριο που φιλοξενεί το Κέντρο μοιάζει με ένα άψυχο και τρομακτικό οίκημα («γκρίζο, τετράγωνο, τριάντα τέσσερα ολόκληρα πατώματα) και η ατμόσφαιρα που το περιβάλλει είναι

παγωμένη και αποκρουστική («Κι όμως, τι χειμώνας γύρω! Τι παγωνιά!», «Όλα γύρω, χειμωνιά στη χειμωνιά»). Ο εσωτερικός χώρος είναι κι αυτός απωθητικός («Τζάμι και νίκελ, και η ζοφερά γυαλισμένη πορσελάνη των επιστημονικών εργαστηρίων», «Φάντασμα το φως, παγωμένο λείψανο»). Τα όργανα στον «Θάλαμο Γονιμοποίησης», οι «Εκκολαπτήρες», είναι τοποθετημένα με μία σχολαστική συμμετρία, έτοιμα να εκτελέσουν μία προγραμματισμένη και αυτοματοποιημένη ενέργεια («Άνοιξε μια μονωμένη πόρτα και τους έδειξε μια σειρά από αριθμημένους δοκιμαστικούς σωλήνες, τοποθετημένους σ' ατέλειωτα ράφια»), τη μηχανική αναπαραγωγή. Έξω από το Κέντρο, αλλά και μέσα σ' αυτό, όλα λειτουργούν στην εντέλεια, μόνο και μόνο για να υπηρετήσουν την ομοιομορφία και να αυξήσουν την παραγωγικότητα.

B2. (Μονάδες 10)

Ο αφηγητής μάς πληροφορεί πως ο επικεφαλής της ερευνητικής ομάδας των φοιτητών που επισκέπτονται το Κέντρο επιδιώκει να τους εξηγήσει τα μυστικά της εργασίας· εκείνοι είναι «νεαρά ροδομάγουλα ξεπεταρούδια», άπειροι και αμήτοι στην εργασία που διεξάγεται στον «Θάλαμο Γονιμοποίησης», ακολουθώντας με κινήσεις που θυμίζουν άψυχες μηχανές τον Διευθυντή («σχεδόν, σαν αυτόματα»), ενώ εκείνος είναι «ο διαπρεπέστατος άνδρας», έμπειρος και γεμάτος αυτοπεποίθηση καθοδηγητής. Οι λέξεις που επιλέγει ο αφηγητής είναι προφανώς δηλωτικές της τυποποίησης που χαρακτηρίζει τη νέα ζοφερή πραγματικότητα, μέσω των οποίων αντιλαμβανόμαστε τη γνώμη του για τα πρόσωπα, αλλά και για τα τεκταινόμενα στο Κέντρο. Το ύφος γίνεται ειρωνικό και καυστικό, για να δηλώσει την αποδοκιμασία του συγγραφέα για τον «θαυμαστό» καινούριο κόσμο της Γενετικής.

B3. (Μονάδες 25)

1. Η δυστοπία στο συγκεκριμένο μυθιστόρημα του Χάξλεϋ αποτυπώνεται στα ακόλουθα χαρακτηριστικά: στο αφιλόξενο περιβάλλον εντός του οποίου εκτελούνται τα πειράματα Γενετικής – με την τυποποίηση που τα χαρακτηρίζει – στην παγερή και νεκρική ατμόσφαιρα που αναδύεται από την εμφάνιση που έχουν οι επιστήμονες «γονιμοποιεί» – μέσω της δόμησης του χώρου των εργαστηρίων, η οποία παραπέμπει στην απόλυτη ομοιομορφία και τη μαζοποίηση.

Στις μέρες μας, η κλωνοποίηση ανθρώπινων οργάνων και το συνακόλουθο εμπόριο γύρω από αυτά, αποτελεί θλιβερή πραγματικότητα, την οποία επέτρεψε, με μια έννοια, η επιστημονική και τεχνολογική εξέλιξη της εποχής μας. Υπό την έννοια αυτή, το αφήγημα του

Χάξλεϋ αποδεικνύεται τρομακτικά προφητικό για τη σύγχρονη εποχή. Επειδή όμως η Επιστήμη είναι σαν ένα παράθυρο ανοικτό στη Γνώση και ο άνθρωπος ποτέ δεν χάνει τις ηθικές του αξίες, υπάρχει πάντα το ενδεχόμενο η λογική να υπερισχύσει και να αναχαιτίσει τους κινδύνους που κρύβουν οι επιστημονικοί πειραματισμοί. Μπορούμε λοιπόν, έστω, να ελπίζουμε σε έναν κόσμο πιο συνεσταλμένο, λιγότερο αλαζονικό.

ή

2. Αφήγηση: σε α' ενικό πρόσωπο – Εντυπώσεις: η ψυχρότητα του χώρου + η ανάγκη για προσήλωση + η δεσποτική φιγούρα του Διευθυντή + η συστηματική οργάνωση του έργου επιβάλλουν πειθαρχία, συγκέντρωση, σιωπή. Νιώθω εντυπωσιασμένος, αμήχανος και γεμάτος περιέργεια, κάπως φοβισμένος, αλλά και πρόθυμος να γνωρίσω τον παράξενο καινούριο κόσμο.